

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

Feria tertia: de seueritate diuine iusticie. Sermo. x.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. III. in septuagesima.

tempore pdicationes debent audire. **Uñ** de ple. di. j. c. Sacerdore. dr: Sacerdore verbū in ecclia faciēte: si quis egressus fuerit de auditorio excoicet. **Et** in. c. oēs fideles. dr: Oēs fideles q̄ cōueniunt in solēnitatib⁹ sacris ad ecclia: et scripturas ap̄loꝝ et euangeliz audiat. Scđo nō obligauit ecclia ad audiēdū verbū dei determinate sicut ad audiēdū missas ppter paucitatē et raritatē pdicatorū: q̄ rari sunt q̄ predicent: et multi q̄ celebrāt missas. Tertia rō est ppter inēmoditatē populorū. Nā multi sunt rurales et in mōtib⁹ habitates et ī alijs locis qb⁹ difficile esset sic audire pdicationes sicut et missas. Nō tñ excusant hmōi p loco et tpe ad dīcere p aliquā viā que sunt hm statū suū: eis necessaria ad salutem. Scđo obligant hoīes ad verbū dei retinēdū. Debet nāq̄ vnusquisq̄ facere qd̄ in se est: vt si nō oīa que pdicant saltem alijs qua memoriter teneat. Ad qd̄ multum prodesse pōt domestica cōfabulatio et cōmunicatio cōuoxe filijs aut amicis de his que pdicata sunt. Tertio obligātur hoīes ad verbū dei faciendū. Nam vt dr Lu. xj. Beati q̄ audiunt v̄bū dei et custodiunt illud. et Mat. vij. xps intulit. Oīs qui audit verba mea et facit ea: assimilabit viro sapiēti q̄ edificauit domū suā supra firmā petra. Et descēdit pluuia et venerūt flumina et flauerūt v̄tēti: et irruerūt in domū illā et nō cecidit. Fundata em̄ erat supra firmā petram. Et oīs qui audit verba mea et non facit ea: similis est viro stulto q̄ edificat domū suā supra arenā. Et descendit pluuia et venerūt flumina: et flauerūt v̄tēti: et irruerūt in domū illā et cecidit et fuit ruina eius magna. Hinc etiā et Jacob⁹ j. c. ait: Estote fortes verbi et nō audito res tñ fallentes vosmetipsos: q̄ si q̄s au litor: est verbi et nō factor: hic cōparabit viro p̄siderati vultū natiuitatis sue ī speculo. Cōsiderauit em̄ se et abijt: et statim oblitus est qualis fuerit. Ergo seruētur oīa que tacta sunt de auditio

ne verbi dei: vt sit semē cadēs in bonā terrā: nō sec⁹ viā: nō supra petra: nec in ter spinas: afferēs fructū pur saluator benignus in lectione euangelica expli cauit: quā et pposuit p similitudinē loquens: indeq̄ illam exposuit sicut p̄t in textu: sapiēter pcludēs. Qd̄ q̄ bono corde deuoraḡ mēte dei verbū audiūt fructū in presenti suscipiūt grē: et in futuro perennis glorie: in qua xps saluator oīm sedet ad dexterā patris cū quo viuūt et regnat in secula seculorū. Amē. **Feria tertia post dominicā in serage sima de seueritate diuine iusticie que mouere debet peccatorem ad penitentiam.** Sermo. x.

Eddet vnicū

q̄ hm opera sua. Dñi n̄r̄i iesu xpi v̄ba sunt ista oīs ginaliter Mat. xvj. Zetatur plurimi ī malis suis: neq̄ de illis penitētiam agere villo pacto pponūt: qm̄ nō arbitrant deū peccatorū suor vltorē. Quinimo falso sibi blandiunt et persuadēt: nullā post hāc vitā obstinatis peccōibus penā a iusto iudice fore paratā. Quo fit vt indies deteriores fiant: et ad vitia queliber sine timore labant. Quapropter in presenti sermone aliqua de diuine iusticie seueritate dicere statui: vt per eius tremendā p̄siderationē dura peccōꝝ corda mollescant: quib⁹ ostēdem⁹ q̄ seue si se nō corexerint punient a deo qm̄ ipse vt v̄ba pposita dicūt: reddet vnicūq̄ hm opa sua. bonis. s. gaudia paradisi: et malis gehēne cruciatū. In qb⁹ v̄bis de diuine iusticie seueritate tria myste ria sunt consideranda.

Primum dicitur punitio.

Secundum restrictio.

Tertium permissio.

Qualiter de⁹ punit malos post hāc vitam si se non corexerint contra eos qui dicunt non esse aliud malum neq̄ bonū q̄ illud quod experimur in presenti. Capitulum. s.

Grimū mysteriū p̄siderandū de severitate diuine iusticie d̄r punitio. In quo declarā da est falsa et erronea sn̄ar opinio eoz qui dicūt nō ex pedire peccatoribz ad p̄niam reuerti: qz post hāc vitā nullū amplius sentiet malū. Contra tales ergo theologi sa cri sic potētissime arguāt. Ubicūqz est summa iusticia: ibi d̄z esse iusta merito rum retributio: s; cū nō punit malos in hac vita: ergo punit illos post hanc vitam. Aliaior p̄positio p̄stat ex dictis Tullij i ep̄la de casu reipublice di. Iu sticia est cōstās et p̄petua volūtas ius suū vnicuiqz tribuēs. Et hec est diffini tio iusticie q̄ habet. ff. de iusti. et iu. l. iusticia. et instituta de iusticia et iure. §. iusticia. Probare etiā debemus tria que p̄tinētur in ratione p̄tacta.

Primo iusticie diuine veritatē.

Secundo maloz in hac vita ipunitatē.

Tertio p̄tra ipos rigidā asperitatē.

In primo pbare debemz diuine iusticie veritatē. Et ad hoc sunt scripture sacre copiosissima dicta. Vñ David in ps. x. ait: Iustus dñs et iusticia dilexit: eq̄ra tē vidit vultz eius. et ps. xvij. Iusticie dñi recte leti. cor. et ps. xxx. In iusticia tua libera me. et ps. xxxix. Annūciam iusticia tuā i ecclia magna. et ps. lxx. Adde morabor iusticie tue soli. et ps. lxxiiij. Iusticia ante eū ābulabit. Et ps. xlvij. Iusticia plena est dextera tua. Et ps. lxxvij. Iusticia et iudiciū p̄e. se. r. Et ps. cx. Iusticia ei⁹ manet in seculū secu li. et Esa. lx. dicit dñs. Iusticia mea non deficiet. et Esa. lix. Indutus est iusticia vt louca. et Baruch. j. Dño deo n̄ro iu sticia. et Hiere. xij. Iustus quidez tu es dñe. Et ij. Tim. iij. In reliquo reposi ta est mihi corona iusticie quas reddet mihi dñs in illa die iustus iudex. Sed aliquis posset arguere qz in deo nulla sit iusticia. Primo qz s̄m p̄bm. v. ethi. c. ij. Dñi ad seruū nō est iusticia: qz iu sticia in quadā equalitate ad alterum consistit: sed deus est dñs oim: ergo in

ipso non est iusticia. Secdo arguitur: qz iusticia respicit debitum: de⁹ aut nulli debitor est: ergo in ipso nō est iusticia. Vñ. q. soluit Ricb. de mediavilla. xlvj. dist. iij. ar. j. q. j. dicit: qz iusticia potest accipi pro rectitudine volūtatē q̄ vult aliqs reddere vnicuiqz in distribuēdo vel cōmutādo quod ei debetur. Et s̄m hoc duplex ē iusticia: scilz distributiua qua aliqs vult oibus q̄ sunt de cōita te distribuere bona cōia s̄m debitā p̄ portionis equalitatē. Et cōmutatiua qua aliqs i cōmutādo vult seruare des bitā equalitatē s̄m quātitatē. Cōmutatiua iusticia proprie loquēdo in deo non est: qz nulli est debitor: ex legis ne cessitate: et de bono retribuit vltra me ritū: et de malo citra demeritū. Iusticia s̄o distributiua in deo est. Oibus enim distribuit bona sua s̄m debita propor tiōis equalitatē. Ad primū ergo argu mentū qz licz dñi ad seruū nō sit iusticia cōmutatiua s̄m plenā rōnem. cui⁹ dem qz inter dñm et seruū nō est equali tas: eo qz oia q̄ sunt seruī sunt dñi: tñ dñi ad seruos potest esse iusticia distri butiua q̄ nō requirit equalitatē quāti tatis: sed p̄portionalitatis: q̄ est equa litas duaz p̄portionū q̄ p̄sistit in hoc qz seruīs p̄portionaliter retribuit s̄m merita sua. Ad scđm dicēdū qz etsi de⁹ nulli creature sit debitor: ex recepto: tñ debitor est ex p̄misso. Nulli em̄ est des bitor: nisi cui vult. Si aut querat quaz re vult: nō respō deo nisi qz vult: qz vol untas sua est prima causa. hec Ricb. Ergo quis deus nihil patiat ex p̄ctis cōmissis nihilqz eius infinite bonitaz ti adaugeat ex bonis cōmissis: tñ ma los punire: bonos premiare ex iusticia distributiua debet: qm̄ sic ip̄e p̄misit. Dixit em̄ p̄ p̄phetā ps. xxxvj. Qui mali gnant exterminabunt. Et Apoca. xxi. Ecce venio cito et merces mea mecū est: reddere vnicuiqz s̄m opera sua. Pro pter hoc dicit Sapiēs Prouer. v. Iniq uitates sue capient impium: et funibz peccatoz suoz p̄stringet. Et Prouer. v.

Feria. III. in sexagesima.

18. Simplicitas iustorum dirigit eos: et
 suppletatio puerorum vastabit illos. Et
 Prouer. xij. c. Pctores psequent mala
 et iustus retribuetur bona. Et Prouer.
 xiiij. Domus impiorum delebitur: taberna-
 cula iustorum germinabunt. et Job. xxiiij.
 Opus hominis reddet ei deus: et iustitias sin-
 gularum restituet eis. Et Paulus Gal. vi.
 ait: Que enim seminauerit homo hec et me-
 tet. et s. Cor. iij. Unusquisque pro sua merce
 de accipiet secundum suum laborem. et Ephe. vi.
 Unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc re-
 cipiet. Que auctoritates et scripturarum dicta
 iustitiam distributiuam summam dei narrat.
¶ Secundo probare debemus peccatorum impunita-
 tem. s. q. in hac vita non omnes peccatores de
 suis malis puniuntur. Et ad hoc est au-
 thoritas Job. xij. dicens: Abundat taber-
 nacula peccatorum. Et Hiere. c. xij. q. sic deum
 alloquitur: Iustus quid tu es domine si dispu-
 tes tecum. Verum iusta loquar te. Quare
 via impiorum prosperat: bene est omnibus qui
 uariantur et inique agunt. Placasti eos
 et radicem miseriam perficiunt faciunt fructum.
 Prope es tu omni eorum et longe a retributorum
 Et tu domine nostri me audisti me et probasti
 cor meum tecum. Congrega eos quasi gregem
 ad victimam: et sanctifica eos in die occi-
 sionis. Et Abachuc idem dicit. s. c. Quare non
 respicis super iniquos agentes et taces deuo-
 ratione impio iustiorum se: Et facies hominis
 quasi pisces maris et quasi reptile non
 habens principem. Et ne multa dicam: expe-
 rimenta omnium regum magistra docet qualiter
 multi iniqui in via sua mala prosperant.
¶ Tertio probare debemus quod illos sic pro-
 sperantes preparata esse post hanc vitam ri-
 gidam seueritate penaque horribilem danna-
 tionis eterne. Et ad hoc propositum sic dicit
 Aug. xi. li. de ciuitate dei. c. ij. Nunc autem et
 mala ferre equo animo discimus quod pa-
 ratur et boni: et bona non magnopere
 que adipiscuntur et mali. Nec per hoc etiam
 in his rebus in quibus non apparet di-
 uina iustitia salutaris est diuina doctrina
 na. Nescimus enim quo iudicio dei bo-
 nus ille sit pauper: malus ille sit diues:
 iste gaudeat que pro suis peccatis moribus

cruciari debuisse meritis arbitramur
 contristetur ille que uita laudabilis gau-
 dere debuisse persuadet: exeat de iudicio
 non solum inultus uerum etiam danna-
 ces: aut iniquitate iudicis pressus: aut
 falsis obitus testimonij. Contrario
 sceleris aduersari: et non solum impunitus
 uerum etiam vindicatus infulet. Impius
 optime ualeat: pius languore tabescat.
 Latrocinetur suauissimi iuuenes: et qui
 nec uerbo quem ledere poterat: diuer-
 sa morborum atrocitate affligant: infan-
 tes uiles rebus humanis immatura
 morte rapiant: et qui uident nec nasci de-
 buisse diuinitate insuperaui. Plenus
 criminibus sublimetur honoribus et homi-
 ne sine quarela tenebre ignobilitatis ab-
 scindat: et cetera hominum que colligit que
 enumerat. Que si haberet in ipsa uelut
 absurditate instantia: ut in hac uita in
 qua homo: sicut ps. cxliij. eloquitur:
 Vanitati filius factus est: et dies eius uelut
 lumbria pretereunt. non nisi mali adipi-
 scerentur transitoria ista bona atque ter-
 rena: nec nisi boni talia paterent mala
 posset hoc referri ad iudicium iustitiam dei:
 uel etiam benignam ut qui non erant affec-
 tum bona eterna que faciunt beatorum hinc temporalibus
 uel deciperent pro malicia sua: uel
 pro dei misericordia consolarentur bonis: et qui non
 erant passuri eterna tormenta: temporalibus
 uel pro suis quibuscumque uel quatuordecim
 peccatis affligerentur uel propter imple-
 das uirtutes exacereretur malis. hec il-
 le. Et idem in primo de ciuitate dei. c. viij. ait:
 Placuit quippe diuine prouidentie pro-
 rare in posterum bona iustis quibus non
 fruuntur iniusti: et mala impijs quibus non
 excruciantur boni. Ista non temporalia bo-
 na et mala utrisque uoluit esse commoda. ut nec
 dona cupidum appetatur: que mali quoque
 habere cernuntur: nec mala turpiter cui
 tectur quibus et boni plerumque afficiuntur.
 Interest autem plurimum qualis sit usus
 uel earum rerum que prospere: uel earum que
 dicuntur aduersere. Nam bonis temporalibus
 nec bonis extollitur: nec malis frangit.
 Malus autem ideo huiusmodi infelix

estate punitur: qz felicitate corrupit. Ostendit tñ deus sepe etiã in his distri-
bueendis euidentius operatione suam. Nã si nũc omne pctm manifesta plecte-
ret pena: nihil ultimo iudicio reserua-
ri putaretur. Rursus si nullã pctm nũc
puniret aperte diuinitas: nulla esse di-
uina prudentia crederet. Similiter in
rebus secũdis si nõ eas deus quibusdã
petẽtibus euidentissima largitate cõce-
deret: nõ ad eũ ista p̄tinere dicerem?
Itẽqz si oĩbus eas petẽtibz daret: non
nisi p̄pter talia p̄mia seruendũ illi esse
arbitraremur. Nec pios nos faceret ta-
lis seruitus: s; potius cupidost auaros.
hec ille. Nõ leuent ergo pctores et ini-
mici dei quibus blãdus est mundus: si
prospera viderint sibi cũcta succedere:
qz nõ est abbreviata manus dñi q̄ pec-
cata q̄ nũc impunita relinquit: stricti?
puniẽda reseruat post hãc vitã. O per-
fidi peccatores ad vos clamo vobisqz
dico: nolite cõfidere in iniquitate: nolite
inebriari dulcedine bonoz huius mũdi:
qz oĩa t̄palia cito deficient: et illoz gau-
diũ quod in p̄senti gustatis vobis con-
uerteretur in luctũ. Nõ tristrent isuper
hi qui deo seruiũt si in p̄senti aliqd̄ pa-
tiantur laboriosum: quia post labores
calamitates et erumnas subsequet q̄es
et pax: omniũ bonoz affluentia in re-
promissa felici ac beata vita.

¶ De vno solo peccato mortali iustus
deus damnat eternaliter animam: nec
sufficit penitentia de omnibus alijs si
vnum solum retineat. Caplm. ij.

Scũdũ mysteriũ declarãdũ
de seneritate diuine iusticie
d̄: restrictio. In quo dispu-
tãdũ est p̄tra nõnullos qui
multa pctã relinquẽtes: ali-
quod tñ sibi in quo delectetũ reserua-
uit: p̄fidentes p̄ talẽ p̄niam posse salua-
ri. Querit ergo vtrũ tã restricta tãqz
arta sit dei iusticia vt p̄pter vnus solũ
pctm mortale dãnare velit cum qui de
oĩbz alijs p̄niam egerit vno solo reser-
uato punies illũ et p̄ illo et p̄ oĩbz alijs

Et respondeo q̄ sic ita q̄ s̄vna mille
peccata mortalia cõmississet: et p̄ illis
oĩbus tandẽ vno dũtarat excepto lon-
gam fecisset penitentiam moreret: cuz
illo peccato mortali: damnatus vtiqz
foret et puniretur pro illo ac pro alijs
de quibus penitentiam egerat illo vno
stante. Probatur autem hoc quod dici-
mus tripliciter.

Primo autoritate.
Secundo ratione.
Tertio exemplis.

¶ Primo autoritate. Tñ sapiẽs Eccl̄s
ic. ait: Qui in vno peccauerit multa bo-
na perdet. Et Jac. ij. d̄: illud qd̄ ponit
cũ de re. iu. c. delectat. Qui totã legẽ ser-
uauerit: offendat aut in vno factus est
oĩm reus. Et de peni. di. iij. c. Peniten-
tiã q̄ppe agere. Greg. ait: Quid enim
prodest si pctã luxurie quis delectat: et tñ
adhuc auaricie estibz anhelat. et Aug.
in lib. de penitẽtia inq̄t illud qd̄ ponit
de peni. di. iij. c. sunt p̄les. Sunt p̄les
quos penitet peccasse: s; nõ oĩno reser-
uãtes sibi quedã in q̄bus delectent: nõ
aãaduertẽtes dñm mutũ simul et surdũ
a demonio liberasse: p̄ hoc docens nos
nunq̄ nisi de oĩbus sanari. Si em̄ vel
letpctã ex p̄te reseruari: habẽre septẽ
demonia p̄ficere poterat sex expulsis.
Expulit aut septẽ vt oĩa crimina simul
eiciẽda doceret. Legionẽ autẽ ab alio
eiciens neminẽ reliquit de oĩbus qui
liberatũ possiderent ostẽdẽs q̄ si etiã
pctã sint mille oporteret de oĩbus pe-
nitere. Scdo p̄bat rone q̄ deus nec pe-
nitentiã acceptat illoz qui sibi aliquod
pctm reseruat: nec si eos dãnãt illoz
penã remittit. Et est p̄ma rō dñi Bon.
et Rich. de media villa in. iij. dist. xv.
ar. i. q. vi. Quia oẽ pctm mortale p̄tra-
riatur grẽ gratã facienti sine qua pctã
remitti nõ possunt: et qz in aĩa nõ p̄t
esse simul pctm et grã p̄dicta vno pctõ
mortali tñ huic gratie p̄trariante non
p̄t de alijs venia impetrari. et d̄: ratio
ista p̄uationis. Scda ratio d̄: falsifica-
tionis quam tangit. Tho. in. iij. parte

Seria. III. in sexagesima.

q. lxxvj. ar. iij. Nā de p̄ctā nō dimittit sine penitētia vera. Sed p̄nā que est in aīa adhuc vel actu vel volūtate peccāte mortaliter est penitētia falsa: ergo deus p̄ talē p̄nām falsam minime p̄ctā dimittit. Jō ait Hīdorus de p̄nā dist. iij. c. irrisor. Irrisor est et nō penitēs qui adhuc agit qd̄ penitet nec videt deum poscere subdit? sed subsannare superbus. et penul. di. v. c. fratres nostros. d̄: Falsam penitētiā esse cōstat cū sp̄ietis pluribus de vno solo penitētia agitur. ¶ Tertio rō h̄m p̄fatos theologos dicat p̄fectionis: q̄ de p̄fectissimus nihil facit imp̄fectū. Cū ergo iustificatio imp̄ sit opus dei: d̄ esse opus perfectū. Aut ergo nihil dimittit h̄m ordinē sue iusticie aut totū h̄m cōdescētionē sue infirmitate mie? Et hoc inq̄t Augusti. in p̄alle gato. c. sunt plures. Quedam impietas infidelitatis est ab eo qui iustus et iusticia est dimidiā sperare veniā. Nec propterea tñ desperādi sunt p̄ctō: es qui de multis penitētiā agunt vno reservato: cū facilius ad gratiā et verā p̄nām redire si multa peccata vel aliqua licet non oīa deponāt. ¶ Tertio p̄batur q̄ tā ar: ta sit dei iusticia vt p̄pter vnū solū peccatū mortale dānet eū q̄ cū illo ex hac vita migrauerit manifestis erēplis. Nar: rat quidē Diego. in. iij. dial. li. q̄ fuit in monasterio quodā monachus vn̄: qui cum appareret vir probus et totus religiosus exterius longe aliter q̄ apparebat fuit. Nā cū se ieiunare cū fratribus demonstraret occulte māducare cōsueuerat. Corporis autem superueniēte molestia ad vite extrema perductus est. Qui cū iā esset i sine fratres oēs ad se q̄ erāt in monasterio: vocari fecit. At illi putabāt viro mouēre magnū quid ac delectabile se ab eo audire. Quibus ipse afflictus et tremēs cōpulsus est prodere cui hosti traditus cogebatur exire. Nam dixit quādo me vobiscū ieiunare credebatis occulte comedebam: et ecce nunc ad deuotiā dum draconi sum traditus: qui cauda sua genua mea pedesq̄ colligas

uit: caput h̄o suū intra os meū mittens spiritū meū exhibēs abstrahit. Quibus dictis statim defunctus est atq̄ vt penitēdo liberari potuisset a dracone quem viderat expectatus nō est: qd̄ nimirum constat q̄ ad solam vtilitatem audientium viderit. Ad idem est exemplū qd̄ recitat Lyullus scribens ad Augustinū de transitu Hiero. Nepos inquit quidē meus Rufus nomine vtroq̄ priuatus parente a teneris annis ad meas deuenit manus qui vtinā ex vtero nō exisset ne illi qd̄ sustinet cōtingisset quē tāta diligentia enutriui vt a pluribus a me genitus putaretur. Crescens itaq̄ infelix puer etate quidē non sapiētia: ingenti pulchritudine corporis decoratus: sed nō anime: a cūctis dilectione superflua colebat. Vis nāq̄. xvij. etatis sue an: ho imbecillis et miserimus exspirauit: de cuius morte tātus ab omnibus insonuit luctus q̄ vix per mensem potui quietari. At ego nimie eius incumbens dilectiōi pluries rogavi gloriofuz Hierony. vt mihi qd̄ acciderat nepoti meo reuelaret. Quātū mihi die quadam hora nona tantus affuit fetor q̄ nullatenus potui sustinere: et dum tacitus mirarer vnde tātus fetor esset supra meū verticem: euenatis oculis infelicem nepotem meū vidi terribili visione: Itaq̄ q̄ visum in eū imprimere non audebā: nam catenis igneis circūligatus flāmas feridissimas erūpebat. Ad hanc terribilem visionē subito me tantus timor inuasit vt dū plurimū loqui vellē formare vocem penitus non valerē. Postremo alio quātulū ad me rediēs si meus erat nepos voce cepi perquirere tremebunda. Ad hec inq̄t ille vlulatus et suspirijs: Etinam nō essem ne tā diris essem cruciatibus deputatus: nā scias me peptuis temporibus māstionibus tartareis permāsūrū: heu qd̄ dicā? Vis dictis tātus mihi dolor affuit vt pluries sim mirat? quō e vita protinus non decessi. Rogis aut̄ expletis colloquijs ab eo suscitatus fui: cur ita diuinā miam p̄dide

rat cū tot virtutibꝫ videretur pollere,
Pro nulla inqꝫ me scias causa fore dā:
natū nisi qꝫ in ludis martē delectabar,
Atqꝫ in morte volūtariē postposui cōsi-
teri. Quibꝫ dictis disparuit ⁊ tātus fe-
to: remāsit vt in locū illū p̄ magnū spa-
ciū nullus ausus sit introire. hec Cyril-
lus. Ehe igitꝫ his qꝫ cū talia vel legūt vl
audiūt nō timēt: nō mutātur: nō cōuer-
tuntur ad dñm deū suum. Nā si p̄ vno
pctō solūmodo hōiem dei iusticia eter-
naliter dānat: quid facit pro multis. O
sommelēti pctōres: o peregrini velocissi-
mi et aduene in hoc seculo considerate
que vētura sunt: ⁊ cognoscite quāta vo-
bis impenitentibus ⁊ in pctis obstina-
tis diuina iusticia cōminatur mala nec
sufficit aliqua pctā relinquere: vt pꝫ ex
dictis nisi oīa pariter relinquātur.

Qualiter de iusto iudicio permittit
eos qui penitentiam differūt vsqꝫ ad ex-
tremum vite impugnari varijs impedi-
mentis.

Capitulum. iij.

Erū mysteriū cōtēplandū
de seueritate diuine iusti-
cie ⁊ pctōres impenitētes dī
permittit. Cōsueuerūt nāqꝫ
in pctis suis aliqui esse secu-
ri p̄mittētes sibi i extremo vite p̄niam
se facturos. Verū iusticia dei seuera
qꝫ frequēter permittit tales maxime a
tribus quibꝫ eorꝫ penitētia impeditur.

Primo a passionibus.

Secūdo a demonibus.

Tertio a parētibus.

Primo permittit deus tales pctōres
impugnari a passionibus. Nam vt inqꝫ
Scotus in. iij. dist. xx. q. j. Solet eueni-
re qꝫ i extremo vite qñ pctōres infirmā-
tur i sensitijs pre adest maximꝫ dolor ⁊
maximꝫ timor: dolēt relinquere mūdus
quē cum suis bonis magis dilerūt qꝫ
deū. Timēt mortē qꝫ p̄uat eos oī terre
no bono ⁊ vita tpali quā preposuerunt
eterne. O quātus labor: eorꝫ corda mens-
tesqꝫ occupat. Alteraf ex hōi passio-
nibus rō: qꝫ h̄m Aug. passiones trista-
biles plus rōnem suffocāt qꝫ delectabi-

les. Inde fit vt et ipsi miseri qꝫ p̄posue-
rūt malefaciēdo in extremo vite ad pes-
nitētia venire nihil de deo cogitēt: nul-
lāqꝫ de ppua salute memoriā habeāt:
qꝫ vt Aug. in sermone de innocētibus.
ait: Percutif hac aduersione pctō: vt
mouēs obliuiscat sui qꝫ dū viueret obli-
tus est dei. Sunt de hoc quotidie exem-
pla clarissima. Nā ⁊ ego vidi quēdā in
extremis laborātē qꝫ diuissimꝫ erat ⁊ dis-
uitias nō sine pctis p̄gregauerat. Cūqꝫ
monerē eū vt iā aie salutē quēreret: ma-
le libētē audiebat huiusmodi s̄ba: qñ
immo in lectulo in quo iacebat se vol-
uēs suspirabar: gemebar: immo rugie-
bat dicēs: O quārū laboraui vt thesau-
rizarem ⁊ alij gaudebunt de thesauris
meis. O diuitie mee: o pecunie mee: o
localia mea qꝫ vos possidebit: ⁊ quibus
vos relinquam. Et in his ⁊ s̄libus reti-
nes cor: ⁊ animū miserimus expirauit.
In ciuitate etiam Spoletana puella
quedā formosa fuit que vanitatibꝫ sem-
per intēta nil de futura vita cogitabat.
Dec infirmitate percussa monitiones ⁊
hortamēta salutis abhorrebat: sicut mi-
hi retulerūt qꝫ viderūt ⁊ audierunt illā.
Tandē inualescēte morbo cum cerneret
infelix iuuēcula deprimō sibi immine-
re mortē: rogauit instāter matrē vt eam
vestiret p̄ciosis indumētis qꝫ ferre cons-
sueuerat ornare: poliretqꝫ illā tanqꝫ si
ad nuptias esset accessura. Annuit ei
mater fecitqꝫ qd filia volebat. O terri-
bile iudiciū: o stupēdum ⁊ admirabile
dictus. Sic ornata: sic induta suspirādo
clamare cepit iuuēcula vana. Deu quia
mouar ego sic pulchra: mouar ego sic
decora: mouar ego in tā tenera etate?
Dicebāt illi circūstātes. Cōmitte te deo
filia: qꝫ benignꝫ ⁊ clemēs est. At illa ma-
gis lamētabiliter respōdebat. Et quid
mibi cū deo: veni tu diabole suscipe ani-
mam meā. Inter que s̄ba expirauit dā-
nata ⁊ desperata. Q̄ Secūdo permittit de-
impugnari pctōres impenitētes in ex-
tremo vite a demonibus. Ipsi etem spi-
ritus maligni etia a circūstantibus non

Feria. III. in sexagesima. Sermo X

videantur: apparēt tñ his q̄ moriuntur
 aspectu horribilissimo: tētāq; infestā
 ac conantur durissimo certamine: vt de
 mia desperāt. Uñ Beda refert de gestis
 angloꝝ: q̄ rex quidā anglie Adoueren:
 dus noīe habuit milite in armis pbū:
 sed corruptū in mouib⁹. Cū aut̄ improui
 sa infirmitate feriret a rege visitatur et
 monēt ad pñiam. qui renuit dicens: q̄
 videref hoc facere ex timiditate cordis.
 Cū ño ad mortis deduceref terminos:
 iterū rex visita uit eū cōfoitās vt penite
 rer. At ille: O dñe mi rex tarda bona est
 cū iam iudicat⁹ sim ⁊ dānatus. Nā pau
 lo añq; huc intrares ingressi sunt duo
 clarissimi iuuenes: quoz vnus sedet ad
 pedes lecti mei: alter ad caput et dixe
 runt: Hic adiudicat⁹ est morti videam⁹
 si aliquod ius habem⁹ in eo: ⁊ vnus ex
 traxit librū speciosissimū: sed valde par
 uulū de sinu suo litteris aureis ⁊ fulgē
 tibus cōscriptum: in quo legēs vidi ali
 qua parua bona que fecerā in iuuetute
 mea anteq; mortaliter peccassem. Et cū
 miro modo exultarē in visione horum:
 ecce duo terribili demones intrauerūt
 ⁊ attulerūt vnū magnū librū litteris
 nigris scriptis in quo vidi oīa peccata
 mea. Et dixerūt demones angelis qui
 ibi erāt. Quid hic facitis cū in eo nullū
 ius habeatis: ⁊ liber vester nihil valeat
 sed noster. Et responderūt angeli q̄ ve
 rum est t̄recesserūt: ⁊ hi duo demones
 cruciāt me. Quib⁹ dictis infelicitissimus
 expirauit. Est ergo molestus diabolus
 moriētibus nō solū impijs atq; peruer
 sis: sed etiā sanctis et amicis dei. Scri
 bit enī Lyullus ad Augustinū in trās
 tu Hieronymi: q̄ Eusebi⁹ vir sanctissi
 mus quondā Hieronymi glorioſissimi
 discipulus cū esset de hac vita migratu
 r̄ is adueniēte die qua se ex Hieronymi
 reuelatione migrare sciebat: die tertio
 p̄eētre labore febriū cōcussus valde se
 super terram magistri nō immemor nu
 dum deferri fecit a fratribus ⁊ a singu
 lis osculum accipiēs benigna eos con
 solatione confortauit: vt in sancto mar

nerent proposito. Deinde factum quō
 operetbas glorioſus Hieronym⁹ defers
 ri ⁊ supra se poni fecit: ordinauitq; sibi
 instar magistri sui Hieronymi glorioſi
 extra ecclesiā in qua iacebat sc̄ti Hiero
 nymi corp⁹ sepeliri. Post hec corpore sa
 cratissimo dñi se munitēs deo ⁊ biō Die
 ronymo deuote se cōmēdauit: ⁊ sic p̄ tri
 duū locutiōe corpali ac visione p̄uati⁹
 circūstantibus fratrib⁹ p̄ salterii ac pas
 sionē dñi ac alia sancta legentibus. Die
 ño quo moriturus erat ante beate aie
 exitū p̄ duas horas venerabilis Eusebi⁹
 cepit ita terribiles actus pagere q̄ cū
 cūstātes monachi pauore perterriti ve
 luti amentes in terra iacebāt. Nā qñq;
 trāsuerſis oculis manibus simul iactis
 voce dira facieq; terribili clamabar.
 Nō faciā: nō faciā. Mētiris: mentiris.
 Post hec ad terrā rediens faciē in terra
 firmabat quātū poterat clamās. Adiu
 uate me fratres ne pereā. Quō monachi
 vidētes lachrymātib⁹ oculis eū interro
 gauerūt qd̄ esset. Ad quos ille: En non
 videtis demonū agmina q̄ me deuotas
 re cupiūt. Et illi. Quid se facturū voles
 bāt cū dicebas: Non faciā: mētiris. At
 ille. Conabātur nāq; vt nomē dei blas
 phemarem: ⁊ ego hoc nolle facere accla
 mabā. Dicebāt insup vt de dei mia des
 sperarē eo q̄ essem dānatus. Quib⁹ ego
 respondebā q̄ mentirent. Abscondebā
 autē faciē meā ne viderē eoz aspectum
 qui tñ terribilis est vt sustineri nō pos
 sit. Si ergo hic dei amicus tam durum
 picliū a demonibus sensit: qd̄ faciāt pec
 catores nefandissimi qui tā diu diabo
 lo seruiunt. ¶ Tertio permittit deus
 peccatores impenitentes impugnari in
 extremo vite a parētibus domesticis: et
 a propinquis. Ipsi equidē sunt q̄ egros
 rātibus cōfessionē nominare nō audēt:
 sacerdotes et religiosos noīare volētes
 indignāter expellunt: notarios si compa
 ruerint vt testamēta conficiāt turpiter
 eijciūt. O amici carnales: o inimici anī
 marū charoz vestroz. de vobis dicitur
 Mat̄. x. Inimici hōīs domestici e. &

Feria. III. in sexagesima. Sermo XI

Propterea salubriter psum est per. c. cu infirmitas. ex de peni. r re. Dicit em sic. Cu infirmitas corporalis non qz ex peto pueniat dicere dno languido que sanauerat. Eade r ampli noli peccare ne detero tibi contingat. Job. viij. Pnci decreto statum? r districte pcpim? me dicis corporu: vt cu eos ad infirmos vo cari prigerit: ipsos ante oia moneant r inducat vt medicos aduocent asarum: vt postq infirmo fuerit de spuali salus te prouum: ad corporalis medicine res mediu salubrius pcedat: cu cessante ca cesset r effect. hec tibi. Sed permutente deo ad punienda negligentia impens tentum: nec ipsi medici statutu hoc salu berrum ecclie obseruat. Timendu igit est oibus peccatoribus ne seuiat in eos iusticia dei. Jo in tēpore opportuno sine dilatione studeat ad pnam redire: vt illa mediante faciant se dignos gra tia: ex cosequēti beata gloria in qua vi uit deus in secula seculoru. Amen.

¶ Feria quarta post dñicam in sexagesi ma: de seueritate diuine iusticie contra ougenistas q dicunt in fine oēs diabos los ac hoies fore saluādos. Sermo. xj.

Eddet vnicui

qz fm opera sua. Sapiēs tissimi filij dei vba sunt ista: Mt att h. xvj. origina liter scripta. Ofert se no bis ex omni parte magis ac magis tre menda iusticia dei que non respicit perz sonas hominū: nō curat angelorum dis gnitatem: sed omnibus peccantibus et de peccato nō penitentibus cōminatur indifferēter dānationē eternā. Sunt tñ ougeniste quidā pertinaciter asserētes q in fine deus lapsis angelis r damna tis venā dabit. Qz infideles oēs res uocabūtur ad celū: r q xpiani quilibet habitabū in paradiso: ita q dei mīa su perabit oēm rigiditatē iusticie eius. Cō tra tales in pr. senti sermone dicere staz tui ostendereqz qfortis et aspera sit di uina iusticia. cōtra pctōres quoscuqz.

Ad qd intelligendū considerandamqz illam proponimus ex triplici parte.

Primo ex parte angelorū maloz.
Secdo ex parte infidelū peccatoz.
Tertio ex parte xpianozum falsoz.
¶ Qualiter errauit Origenes circa salu nationem malozum angelorū: r quomo do tātus error: per sacras scripturas ro boratur.

Capitulum. j.
Primo pponimus cōsiderā dam dei iusticiā terribilē et seuerā ex parte angeloz maloz. Nā eos excellētissimos nobilissimos pfectissimosqz in donis nature multos et quasi innu merabiles ppter vnū solū peccatum su perbie a paradiso seu celo empyreo eis ctos eternaliter cōdēnauit. Verū p cla riori noticia huius partis tria dubia emergūt disputāda.

Primum verū Origenis opinio fuit q mali angeli saluabūtur.

Secdo verū p scripturas pbari pos sit q angeloz maloz pena nūqz finiet.

¶ Circa primū dubiū est triplex modus dicēdi. Primū est quoruā q origenē er cularē volūt dicētes: nunqz eū falsa aut reprehēsiōne digna nō solum scripsisse: sed nec docere potuisse: sed inuidie quo rūdā attribuūt oia que de origene erro nea r heretica predicant. Inuidi aut ta lia origeni vt illū criminarent imposue rūt. Adouētur aut isti defensores orige nis ad sic tenendū. Tum ppter eū san ctimoniā: tū ppter pfundā scientiā: tū ppter feruētissimū zelū. Nā vt colligit ex dictis Euseby in historia ecclesiastis ca. r Hiero. in lib. de viris illustribus. Origenes habuit patrem Leonidā chri stianū r martyre. Post cuius martyriū cū rebz patrimonialibz ob cōfessionē nois xpi esset pnuatus: cū matre vidua r sex fratribz pauper derelictz habēs annos circiter. xvij. etatis studio literarū intē tus se matrem et fratres de eo qd dos cēs lucrari poterat sustērabat et sepius marty: migrasset ad dñm nisi mater eū

11 de orige